

FORELDRE OG BARNEHAGEPERSONALET HAR ANSVARET FOR AT ETTÅRINGER FÅR EN GOD BARNEHAGESTART

Her er noen enkle råd fra professor May Britt Drugli.

Det er like før mange norske ettåringer kommer til å oppleve en radikal endring av sin hverdag. Fra å ha vært sammen med mor og/eller far, skal barnet venne seg til å være uten tilgang til sine foreldre i mange timer av gangen, bli kjent med mange nye voksne og barn, samt venne seg til nye omgivelser, nye leker og nye rutiner.

Siden over 80 prosent av alle ettåringer nå er i barnehage, er dette i ferd med å bli en normal del av den norske barndommen.

Det er allikevel viktig å huske at for det enkelte små barn kan være en krevende overgang å begynne i barnehage. Da trengs det forståelsesfulle voksne både hjemme og i barnehagen som har kunnskap om små barns behov.

Bruker lang tid på tilvenning

Forskning viser at mange små barn bruker hele 4- 5 måneder på å venne seg til å være barnehage. Både studier som måler stresshormonet kortisol og studier som observerer barnas uttrykk og adferd viser det samme.

Forskning viser at mange små barn bruker hele 4- 5 måneder på å venne seg til å være barnehage.

Dette indikerer at små barn bruker mye energi og krefter på å tilpasse seg sitt nye liv. Både foreldre og barnehagepersonalet bør derfor være svært opptatt av å gjøre sitt ytterste for å sikre en god barnehagestart for ettåringen. Det er flere ting de kan gjøre:

1. Kontaktperson i barnehagen

- Små barn har et grunnleggende behov for å føle seg trygge og det gjør de kun når de er sammen med voksne de kjenner og som de har etablert en nær og positiv relasjon til.
- Bruk av såkalt kontaktperson i barnehagen gjør det lettere for små barn å finne seg til rette i barnehagen. Bruk av kontaktperson innebærer at personalet deler hovedansvaret for barna seg imellom, og at hver ansatt har et større ansvar for noen barn og foreldre enn andre. Det er lettere for et lite barn (og foreldrene) å bli kjent med en person til å begynne med, enn med hele personalgruppen på en gang. Når barnet er blitt trygg på sin kontaktperson, vil dette normalt «smitte over» slik at barnet ganske raskt også blir kjent de andre voksne.

Barnet trenger at foreldrene bidrar til at barnet fører trygghet fra relasjonen til dem over til kontaktpersonen.

- Barnet trenger at foreldrene bidrar til at barnet fører trygghet fra relasjonen til dem over til kontaktpersonen. Dette gjøres ved at foreldrene hjelper kontaktpersonen med å forstå barnets signaler og uttrykk ved å sette ord på disse, og støtte opp under samspill mellom barnet og den nye voksne. Når barnet erfarer at det er et godt forhold mellom foreldrene og kontaktpersonen, vil det bidra til å lette barnets prosess med å bli kjent med kontaktpersonen.
- Kontaktpersonen bør på sin side sensitivt nærme seg barnet mens barnet kan ha foreldrene som sin trygge base, og de bør etterspørre foreldrenes kunnskap om eget barn. Når kontaktpersonen sammen med foreldrene aktivt forsøker å gjøre seg godt kjent med barnet, vil det være lettere for vedkommende å forstå og imøtekomme barnets behov.

- Hvis barnet tydelig ikke går godt overens med sin tildelte kontaktperson, bør barnehagen være positive til å bytte. Noen ganger stemmer «kjemien» bedre mellom barnet og en annen voksen.

2. Mer enn tre dager på å bli kjent

- Foreldrene bør være sammen med sitt barn i barnehagen til barnet er blitt kjent med minst én i personalet. Da behøver ikke tre dager være nok. Det beste er om foreldrene har feriedager eller lignende til disposisjon slik at barnets behov kan avgjøre hvor lang tilvenningsperioden faktisk blir. Noen barn vil ha behov for at foreldrene er i barnehagen i flere uker.

Foreldrene bør være sammen med sitt barn i barnehagen til barnet er blitt kjent med minst én i personalet.

- Barnehagen på sin side må være fleksibel på antall dager foreldrene «får lov til» å være i barnehagen. De bør sammen med foreldrene følge opp og evaluere barnets tilvenning. Det er eksempler både på at barnehager ikke lar foreldre være til stede mer enn tre dager og foreldre som ikke vil eller har anledning til å være mer enn tre dager. I disse situasjonene snakkes det sjeldent om hva som synes å være best for barnet.

De fleste barnehagene er imidlertid i dag fleksible og ønsker å samarbeide tett med foreldrene for å komme frem til hva det enkelte barn trenger. Det er forskjell på barn, og det er forskjell på om ettåringen kommer til barnehagen for første gang eller har vært der daglig sammen med foreldrene for å bringe og hente søsken.

3. Korte dager i starten

- De første ukene etter at små barn har begynt å være alene i barnehagen, synes å være særlig krevende for dem. I denne perioden er det best med rolige og forutsigbare aktiviteter der det å bli kjent vektlegges. Personalet bør ikke ha mange voksenstyrte aktiviteter, prosjekter eller turer i starten, men heller være sensitivt og engasjert til stede sammen med barna på gulvet og der barna er. På den måten blir store og små kjent med hverandre på barnas premisser.

Foreldrene bør sørge for at barnehagedagene i starten blir korte.

- Foreldrene bør sørge for at barnehagedagene i starten blir korte. Små barn blir slitne av å venne seg til alle de nye inntrykkene og det å greie seg uten tilgang på foreldrene. De bør derfor få gjøre det gradvis. Foreldrene bør i disse ukene gjøre sitt for å skjerme barnet fra ytterligere aktiviteter på ettermiddagstid.

- Mange foreldre er i dag svært opptatt av at barnehagen skal stimulere barna deres og etterspør raskt planer om spesielle aktiviteter. Trolig utøves den beste småbarnspedagogikken i barnehager der kvalitet på kontakt, hverdagsrutiner og lek vektlegges mest hele det første halve året.

4. Noen barn trenger mer støtte

- De fleste små barn trenger mye støtte både hjemme og i barnehagen i den første perioden etter barnehagestart. Dette gjelder også barn som ikke viser sterke reaksjoner. En del av disse barna kan ha et høyt indre stressnivå, selv om de ikke gråter eller viser at de strever. Barn som er stille og lite krevende må også få mye nærhet og varme ved barnehagestart.

Å imøtekomme barnets behov

Hvis alle de voksne rundt barnet tar på alvor at det å begynne i barnehage kan være krevende for små barn, er det stor sjanse for at barnets tilvenning går bra. En god barnehagestart legger grunnlaget for barnets videre trivsel og positive utvikling. Det å legge stor vekt på å imøtekomme barnets behov i denne perioden er derfor en meget god «investering», selv om det kan kreve noe ekstra både av foreldre og personal.